

2. DOMAČA NALOGA IZ TOTP (FIZIKA)

9. 12. 2009

1. Masa Sonca je $1.9891 \cdot 10^{30}$ kg. Masa Zemlje je 332900-krat manjša od mase Sonca. Izračunaj silo, s katero Sonce privlači Zemljo. Kolikšna pa je sila, s katero Zemlja privlači Sonce?

Rešitev:

Privlačna sila Sonca na Zemljo je

$$F = \frac{Gm_S m_Z}{d^2},$$

kjer je m_S masa Sonca in m_Z masa Zemlje. Razdalja med njima je približno $d = 150 \cdot 10^6$ km. Velikost sile je $F \approx 3.52 \cdot 10^{22}$ N. Sila Zemlje na Sonce je enaka po velikosti, le nasprotno je usmerjena.

2. Na ravni podlagi ena poleg druge mirujejo tri enako velike kocke z masami 10 kg, 50 kg in 100 kg. Kocke s strani potisnemo s silo 50 N. Koeficient trenja med kockami in tlemi je 0.4, koeficient lepenja pa 0.5. Ali se kocke premaknejo?

Rešitev:

Sile lepenja pri stiku posamezne kocke s podlago znašajo $k_1 m_1 g = 49.05$ N, $k_1 m_2 g = 245.25$ N, $k_1 m_3 g = 490.5$ N, pri trenju pa bi bile le 20 % manjše. Kock torej s tako majhno silo ne moremo premakniti: potrebovali bi vsaj silo $(49.05 + 245.25 + 490.5)$ N, da bi se kocke sploh zganile, in 20 % manjšo silo, da bi jih potiskali še naprej.

3. Konj začne s silo 500 N vleči lojtrni voz z maso 400 kg, ki se brez trenja giblje po ravni podlagi. Kolikšna je hitrost voza po desetih sekundah in kolikšno razdaljo prepotujeta konj in voz v tem času?

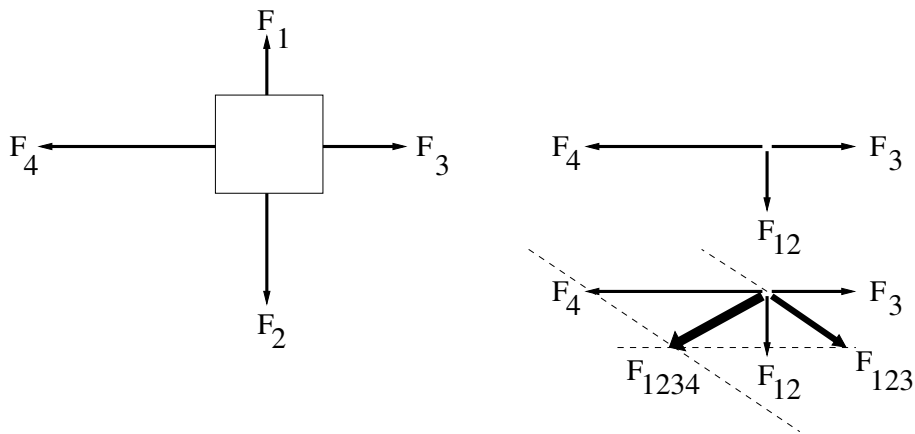
Rešitev:

Pospešek voza je $a = F/m = 1.25$ m/s². Hitrost po času $t = 10$ s je $v = at = 12.5$ m/s. V tem času naredita konj in voz pot $s = at^2/2 = 62.5$ m.

-
4. (DODATNA NALOGA) Štirje študentje začnejo po tleh brez trenja vleči zaboj z maso 100 kg, vsak v svojo smer: Gašper proti severu s silo 100 N, Miha proti jugu s silo 200 N, Boltežar proti vzhodu s silo 120 N, in Marko proti zahodu s silo 300 N. V katero smer se premakne zaboj in s kolikšnim pospeškom se prične gibati?

Rešitev:

Poiskati je treba vektorsko vsoto štirih sil, ki jih prikazuje slika na levi. Do nje lahko pridemo na več načinov. Enega, bolj kompliciranega, prikazuje slika na desni. Najprej seštejemo sili $\vec{F}_1$ in $\vec{F}_2$, ki se delno izničita: dobimo silo $\vec{F}_{12}$, ki kaže proti jugu in ima velikost 120 N. Silo $\vec{F}_{12}$ seštejemo s silo $\vec{F}_3$ in dobimo silo $\vec{F}_{123}$. To naredimo tako, da posebej seštejemo komponente v smereh x in y ; dolžino vektorja dobimo po Pitagori. Na koncu seštejemo še sili $\vec{F}_{123}$ in $\vec{F}_4$ v rezultanto $\vec{F}_{1234} \equiv \vec{F}$. Ta sila določa gibanje zaboja. Zaboj se začne gibati v smer sile $\vec{F}$ s pospeškom $|\vec{F}|/m$.

Do enakega rezultata pridemo, če seštejemo na primer najprej obe navpični sili in dve vodoravni sili, tako da v vsakem paru dobimo “izničenje”, tako da moramo vektorsko sešteti samo dve sili.